

# OKULUMU

# SEVİYORUM

AR-EL EĞİTİM KURUMLARI

AYLIK ANASINIFI DERGİSİ

NİSAN - 2009



## İÇİNDEKİLER

REAKTİF BAĞLANMA BOZUKLUĞU	2
ÇOCUKLARDA ANKSİYETE (ENDİŞE)	6
AGRESİF ÇOCUKLAR	8
İKİ YAŞ SENDROMU	12
OTİZM	14
OKUL OLGUNLUĞU	18



**AR-EL Eğitim Kurumları**

Güneşli Yolu, Atatürk Cad. Radar Karşısı 34530, Yenibosna - Bahçelievler / İstanbul

**Tel:** (0212) 550 49 30 (pbx) - 630 35 05 (4 hat) **Faks:** (0212) 550 77 82

**e-posta:** ar-el@ar-el.k12.tr

**Okulumu Seviyorum Dergisi - Nisan 2009**

**Yayın Kurulu:** Rehberlik Servisi





## REAKTİF BAĞLANMA BOZUKLUĞU

KAYNAK - <http://www.todev.org>  
- <http://www.rehabilitasyon.com>  
- <http://www.06yas.net>

Reaktif Bağlanma Bozukluğu, 5 yaşından önce başlayan ve sosyal ilişki düzeyinde hasarla kendini gösteren gelişimsel bir bozuktur. Sağlıksız çocuk bakımı ile ilgili bir bağlanma ve iletişim problemidir. Reaktif Bağlanma Bozukluğu'nda beynin stresle baş etme merkezi ilgili bir problem olduğu düşünölmektedir. Bağlanma Bozukluğu olarak da bilinen Reaktif Bağlanma Bozukluğu, sıklıkla yanlış anlaşılmakta ve Bipolar Bozukluk ya da Dikkat Eksikliği Bozukluğu tanıları ile karıştırılabilmektedir.

Reaktif Bağlanma Bozukluğu çocuklarının temel özelliği; yaşamın ilk yıllarında anneyle çocuk arasında gelişen bağlanmayı gerçekleştirememiş olmalarıdır. Bağlanma, bebeğin ilk zamanlarında annesinin, çocuğun ağlamasına, onun ihtiyaçlarını karşılayacak yanıtlar vermesiyle oluşur. Bu ihtiyaçlar; doğru besleme, yatıştırma, teselli etme, rahatlatma, çocuğu tehlike ve diğer tehditlerden koruma ile giderilir. RAD'lı çocuklar bu bağlanmayı gerçekleştiremediklerinden çevrelerine karşı güven oluşturamamaktadırlar. Güven duygusunun gelişmemesine bağlı olarak da duygusal gelişimde problem yaşarlar.



Çocukta ilişki kurmada, duygusal yakınlık göstermede belli bir bozukluk vardır. Çocuğun gelişim süreci içerisinde içe çekilme, konuşma gecikmesi, insanlara karşı ilgisizlik, çevreye karşı duyarsızlık olabilir.

### **Otizm ve Reaktif Bağlanma Bozukluğu arasında benzerlikler vardır:**

- Anlamlı yüz ifadesinin olmaması
- Sözel uyarana tepkisizlik
- Fiziksel teması reddetme
- İletişimde nitel bozulma
- Ekolali (ses taklidi)
- Hayali oyun eksikliği
- Tekrarlayıcı davranışlar

### **Reaktif Bağlanma Bozukluğunun Sebepleri:**

- Annenin hamilelikte ve sonrasında uyuşturucu madde ve alkol kullanması
- Doğum travması
- İstenmeyen gebelik
- Çocukluğun ilk üç yılında yaşanan fiziksel, duygusal, cinsel istismar
- Fiziksel ve duygusal reddedilme
- Anneden erken ayrılık
- Huzursuz ve gergin aile ortamı
- Sert ve tutarsız ebeveynlik
- Yaşamda çok sık yer değişikliği
- Aşırı koruyucu anne-babalık
- Yetersiz bakım ve çok bakıcı değişikliği
- Travmatik deneyimler
- Ağrı içeren hastalıkların nedenlerinin teşhis edilememesi, ağrının sürekli devam etmesi
- Annenin depresyon geçirmesi
- Çok genç ya da yetersiz ebeveynlik

Reaktif Bağlanma Bozukluğu tanısı almış çocuklar yaşamlarının ilk yıllarında, konuşmayı bile öğrenmeden önce dünyanın güvensiz bir yer olduğunu, çevrelerindeki yetişkinlerin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olduklarını öğrenirler. Duygularının çevresine koruyucu bir kabuk örerler. Bu da onları yetişkinlere bağımlı olmaktan korur. Ebeveynlere ya da diğer yetişkinlere bağımlı olmaktansa, ördüğü koruyucu kabuk çocuğun dünya ile baş etmesinde tek araçtır. Korunmak için yalnız kendilerine bağımlı olan bu çocuklar, bu kabuğu kırmaya çalışan herhangi bir kişiyi tehdit olarak görür, bu tehdidi tüm yaşamına yönelik algılar.

Çocuk, toplumsal iletişim ve yaşına uygun tepki verme konusunda yetersizdir. Seçici olmayan bağlanmalar ve uygunsuz toplumsal ilişkiler sergiler. Çocuğa bakım veren kişinin sürekli değişmesi ile de böyle bir durum gelişebilir.



## Reaktif Bağlanma Bozukluğunda Tedavi :

Anemnezde sosyal iletişim alanında sorun olduğu anlaşıldıktan sonra:

Aile, çocuğu nasıl yönlendireceği konusunda eğitilmeli, Ebeveynlik becerileri artırılmalı, Annenin depresyonu varsa tedavi edilmeli.

Eğitim sürecinden sonra Reaktif Bağlanma Bozukluğu tanısı konmuş çocuk, Otizmden farklı olarak kısa sürede konuşmaya ve taklit etmeye başlar. 3 aylık tedavi programı ile sosyal-iletişim alanında artma, tekrarlayıcı davranış bozukluklarında düzelme, dil becerilerinde artma görülebilmektedir.

Yaygın olarak kullanılan bağlanma terapileri çocuğun semptom olarak ortaya çıkan davranışlarını değiştirmekten ziyade çocuk ile ailesi arasındaki bağı güçlendirmek üzerine kuruludur. Bağlanma bir kere gerçekleştiğinde, arzu edilen duygular, davranışlar, tutumlar ve düşünme şekilleri de kendiliğinden gelişecektir. Terapi süreçleri iki temel prensip üzerine kuruludur: Bu çocukların hem sevgiye hem de sınıra ihtiyaçları vardır.

Bireysel terapiler Reaktif Bağlanma Bozukluğu çocuklarının tedavi sürecinde çok etkili değildir. Bu yüzden aile terapisi daha çok tercih edilir. Ebeveynler terapi sürecinde daima hazır olmalıdır. Oyun ya da konuşma terapisinden çok geçmiş travmalara yönelik konuşmalar daha etkilidir.

Terapinin diğer önemli bir parçası da ebeveynin eğitimidir. Birçok insan kendi ailelerinin ebeveynlik kalıplarını alır, fakat bu, Reaktif Bağlanma Bozukluğu çocukları için genellikle uygun görülmez. Çocuklar anne - baba sevgisini reddettikleri için ailelerin özel beceriler geliştirmeleri gereklidir. Ebeveyn eğitiminin bir amacı da, anne babaları çocuğun açısından korumak ve onlara çocuğun davranışlarından yara almadan duygularını kontrol etmeyi öğretmektir. Bu beceri, çocuğun bağlanma geliştirmesi sırasında ebeveynin sevgisini kaybetmeden sürdürmesine yardımcı olur.

Sonuç olarak, tedavinin amaçları erken kayıpların telafisi, güven duygusunun kazanımı, duyguların şekillenmesi, içsel kontrolün gelişmesi, karşılıklı ilişkilerin kurulması, dışsal yapılara ve sosyal kurallara uygun tepkilerin öğrenilmesi ve yanlış düşünce kalıplarının düzeltilmesi, özsaygının geliştirilmesidir.



## Reaktif Bağlanma Bozukluğu görünen bir çocuğa sahip ebeveynler neler yapabilirler ?

Sarılmaya vakit ayırma: Bu çocukların fazlasıyla sevgiye ihtiyaçları olduğu için bağlanmayı artıracak tepkiler verilmelidir ( sarılma, sallanma, dokunma...).

Göz kontağı kurma: RAD'lı çocukların tipik özelliği yakınlarıyla göz kontağı kurmazken; yabancılarla çok rahat kurabilmeleridir. Ebeveynlerin yapması gereken, her fırsatta çocuğu göz kontağı kurmaya zorlamaktır.



**Sağlam bir şekilde oturtma:** Hata yaptığı zaman kendini kontrol etmeyi ve sabretmeyi öğrenebileceği bir yöntemdir (sesten ve diğer dış uyaranlardan uzak, dikkatini dağıtmayacak bir yerde).

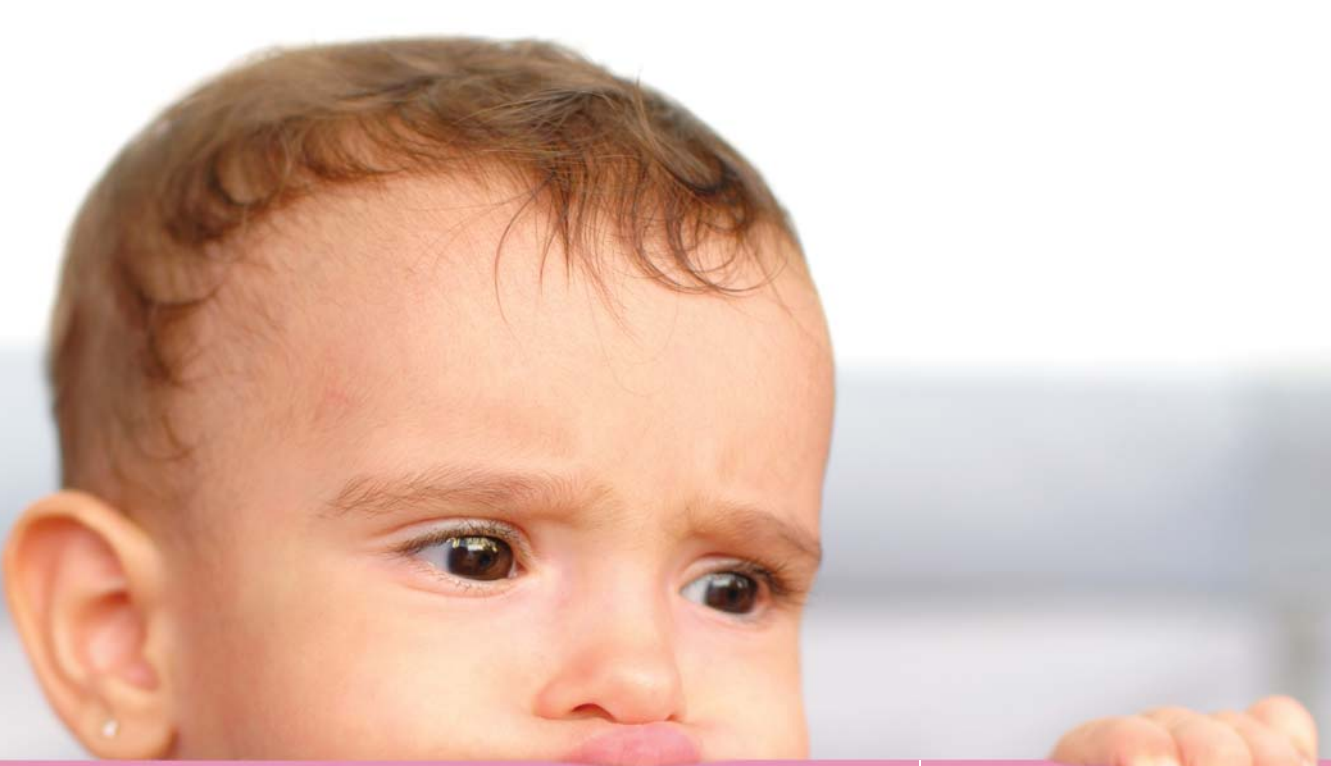
**Sınırları ortadan kaldırma:** Reaktif Bağlanma Bozukluğu olan çocuklar kendilerine çok yaklaşılmamasına izin vermezler. Onlarla iyi iletişim kurmak için kendi sınırlarımızı ortadan kaldırmamız gerekir. Onların bağıllılığını kazanmak ya da iyi bir davranış elde etmek için öfkemize hakim olmalıyız.

**Televizyon, bilgisayar, video oyunları ve radyo:** Bu çocuklar pasif aktivitelerden mümkün olduğunca uzaklaştırılmalıdır. Televizyon, bilgisayar gibi

araçlarla olan ilişkileri sınırlandırılmalıdır. Bunların yerine lego, vs.. gibi problem çözme yeteneğini geliştirecek aktivitelere öncelik verilmelidir.

**Mobilya, ev eşyaları:** Reaktif Bağlanma Bozukluğu çocuklarının evdeki eşyalara zarar verdiği sıklıkla görülür. Bu davranış bozukluğu da aileleri tedirgin eder; ancak ebeveynlerin ilişkilerini bunun üzerine kurmamaları gerekmektedir.

**Arkadaş ve akrabalar:** Başka mekânlarda nasıl davranacağını bilemediğinden arkadaşlarını eve çağırmak, arkadaşlık ilişkilerine zarar vermemek ve davranışlarını daha kolay kontrol altına almak açısından daha etkilidir.



KAYNAK

-<http://www.cocukpsikolojisi.net>  
-<http://www.makaleler.com>  
-<http://www.pdrציyiz.biz>

## ÇOCUKLARDA ANKSİYETE (ENDİŞE)

Genel anlamda anksiyete; kaygı, sıkıntı, bunaltı, endişe olarak adlandırılır. Anksiyete yaşayan kişi bu durumu "kötü bir şey olacakmış hissi", "hoş olmayan bir endişe hali" ya da "nedensiz bir korku" şeklinde ifade eder. Anksiyete bozuklukluğu ise somatik belirtilerin de eşlik ettiği, normal dışı, nedensiz bir tedirginlik ve korku hali olarak tanımlanabilir. Hiçbir fizyolojik neden olmamasına rağmen kişinin ishal, baş ağrısı, karın ağrısı gibi şikâyetlerinin olması somatik belirtilerdendir. Anksiyete, koruma işlevi olan normal bir duygu durumudur, olası tehlikeleri haber verip önlem alınmasını sağlar. Çocuklar ve ergenler yetişkinler gibi korkularını sıkıntılarını tanımlayıp bildiremezler ve böyle bir durumla karşılaştıklarında yetişkinlerden farklı şekillerde tepki gösterirler (örneğin, ağlama, sinirlilik, öfke nöbetleri, somatik belirtiler). Bu nedenle çocuklarda gözlemlenen anksiyete sayesinde onların sıkıntıları ya da rahatsızlıkları fark edilir.

Yapılan araştırmalarla bebeğin anne karnındayken üzgün, mutlu ve korku ifadeleri sergilediği bulunmuştur. Bebekler doğar doğmaz annenin sesini, kokusunu tanır ve tercih eder. Bu durum, bebeğin ihtiyaçlarını düzenlemesi için, anneyi bir partner olarak kabul etmesine yardım eder. Bebeğe endişeye yol açan ögeler daha çok temel ihtiyaçları ile ilgilidir (doyurulmak, kucaklanmak, öpülmek, altının değiştirilmesi..). Anne bu ihtiyaçları düzenli olarak karşılayabildiğinde stres faktörleri saf dışı bırakılmış olur. Ancak ihtiyaçlar karşılanmazsa ilk endişeler ortaya çıkmaya başlar. Bebek çevreye karşı güvenini kaybeder. 12 aylık bir bebeğin ilişkilerinde bir hiyerarşi vardır: anne, baba, bakıcı, büyükanne ve büyükbaba. Onlardan ayrıldığında protesto ve direnç ortaya çıkar. Ayrılık endişesi 18 ayda en üst düzeydedir. Çocuk büyük bir paradoks yaşar. Bir yandan anneden uzaklaşıp çevreyi keşfetmek bir yandan da annesinin yanında olmak ister. Ondandır hem yardım ister hem istemez. Gerçekte beklediği, uzaklaşıp keşfetmek istediğinde izin verilmesi; ama dönüp yardım istediğinde de anneyi yanında görebilmesidir. Bu sağlanamazsa endişe duyabilir.



Büyüyen çocuk doğru ve yanlış davranışları fark etmeye başlar.Yaptığı bir hareketten dolayı anne-babasının ona kızmasıyla onların sevgisini kaybettiğini düşünür. Onun için, ebeveynin kızması bunun bir kanıtıdır. Bilişsel sınırlılıkları vardır. Kızgınlığı sevgi kaybı gibi görüp endişeye düşebilir. Bu nedenle kızgınlık sonrası duyguları konuşmak ve sadece davranışa kızıldığını ifade etmek çok önemlidir.

Yaşamın ikinci yılında tuvalet eğitimi endişeye neden olabilir. Baskılı eğitim, çocuk için önemli bir endişe kaynağıdır. Yine bu dönemde cinsiyet farklılıkları endişeye yol açabilir. Farkında

## Çocuğun sahip olduğu ya da diğer cinsiyete göre sahip olamadığı şey onda endişe yaratabilir.

### Endişe yaratacak durumlar ve sebepleri:

- Ebeveynin sık ve uzun süreler ayrı kalmak,
- Ebeveynin, çocuğu kontrol etmek adına kullandığı şu tip sözcükler: "Eğer sözümü dinlemezsen seni terk edeceğim", "Seni sevmiyorum",
- Çocuğu eleştiren ifadeler: "Sen çok inatçısın, kötüsün, aptalsın, beceriksizsin",
- Çocuğun yaptığı bir şeyle ebeveynine zarar verdiğini düşünmesine yol açan ifadeler: "Sen beni öldüreceksin", "Bana kalp krizi geçireceksin"
- Dayak gibi fiziksel cezalar,
- Ebeveynin çocuğun güvenliği ile aşırı ilgilenmesi. Daha dikkatli olmasını sağlamak için onu sürekli uyarması: "Düşeceksin, yaralanacaksın." gibi,
- Aşırı endişe ebeveynin çocuğa geçebilir ve çocuk dünyayı tehlikeli bir yer olarak algılayabilir. Çocuk içinden gelen keşfetme dürtüsüyle ebeveynin gelen mesaj arasında çelişkiye düşer,
- Ebeveynin çocuğun bilişsel kapasitesiyle aşırı ilgilenmesi. Çocuğun bilgisini test etmek, sürekli bir şeyler öğretmeye çalışmak çocukta performansı ile ilgili endişe yaratabilir,



- Ebeveynin çocuğun iç dünyası ve duygularına aşırı dikkat etmesi. Çocuğun ne hissettiğini, duygularını anlamaya çalışması. Bu durumda çocuk sahip olduğu negatif hislerden dolayı endişe duyabilir. "Ben üzgün, mutsuz olduğumda ailem de mutsuz oluyor. Benden beklenen hep mutlu olmam." diye düşünebilir.

Çocuklarda çok sık görülen korku ile anksiyeteyi ayırmak çok önemlidir. Korku kaynağı belli, dıştan gelen bir etki ile gerçekleşir ve verilen tepki her zaman kesindir. Yani çocuğun "korku tepkisi" belirli bir nesneye karşı ise ve o nesneye her zaman aynı şekilde tepki veriyorsa buna korku diyebiliriz. Çocuğun evrimsel dönemine göre korktuğu şeyler de değişir. On ikinci aydan itibaren yabancılardan, garip yerlerden ve yüksekte korkma başlayabilir. Okulöncesi çocuklar yalnız kalmaktan, karanlıktan, hayvanlardan ve hayali yaratıklardan korkabilirler. Okul çağı çocukları doğaüstü güçlerden, değerlendirici ya da sosyal durumlardan, doğal afetlerden hastalık ve kazalardan korkarlar. Korkular kişinin yaşına uygun olmayan şekilde gerçekleşmeye başlarsa bu duruma "fobi" denir. Anksiyete ise korkulara göre daha hayatın içine yayılmıştır. Nedeni belli değildir ya da nedeni korkuda olduğu gibi dış nedenler değil içsel nedenlerdir. Bu yüzden kaynağının araştırılması gerekir.

## AGRESİF ÇOCUKLAR

Çocuklar, onlara ilk anda hoş gelen, onları heyecanlandıran, güçlerini ortaya koyan şeyleri yapıp denemek isterler. Vurmak, ısırarak, saç çekmek caziptir, heyecan vericidir; güçlü olduğunu, elinin çabukluğunu göstereceği yollardır bunlar.



Çocuk, yaşı ilerledikçe, zamanla bu davranışlarının yetişkinlerce onaylanmadığını, onların üzüldüğünü fark edecek; diğerlerine acı verdiğini, kendini kabul ettirmek için başka yolların olduğunu öğrenecektir. Ancak çocuk, yaşı ilerlemiş olsa da davranışlarını değiştirmeyebilir. Çünkü o sürekli bu yolla başarılı olmakta olduğunu görmüş, istediklerini bu yolla elde etmiş; vurarak, iterek istediği oyuncakları arkadaşının elinden almış, hatta artık diğer çocuklar o vurmadan, tekmelemeden onun istediklerini yapar olmuşlardır. Ya da çocuk kendi isteklerini ifade etmek için başka bir yol göremez, bilmez. Genellikle kendini sözlü olarak iyi ifade edemeyen, ifade ve konuşma zorluğu olan ve de konuşabilmek için tez canlı, sabırsız olan çocuk için ısırma, tükürme, tavır almaya veya derdini anlatmaya göre en kolay ve hızlı yoldur.

Bazı küçük çocuklar da, daha fazla dikkat çekmek için bu rolde ısrarlı olurlar. Onlar bilirler ki oyun oynarken yanındakini başırtırsa, canını acıtırsa, elindeki arabayı hızla alırsa büyüklerinin dikkatini istediği gibi çekebilecektir. Oysa arkadaşı ile sakin oynasa kimsenin dikkatini çekmeyecek, kimse yanına gelmeyecek, "Ne yapıyorsun?" diye sormayacaktır.

Genelde özgüveni olmayan veya özgüveni hırpalanmış olan çocuk, en azından fiziksel olarak güçlü olduğunu göstermek ve bunu sürekli olarak yeniden ispat etmek ister. Böyle çocukların genellikle sosyal deneyimi azdır. Onlar diğer çocukların mimiklerine, bakışlarına, tavırlarına pek anlam veremezler ve her zaman, en sıradan, doğal bir durumda bile kendilerine karşı bir tavır olduğunu düşünürler, kendilerini sürekli savunmada tutarlar.

Tüm bunlar ve benzeri nedenlerle yetişkinler çocukları saldırgan tutumlarından uzaklaştırmak istiyorlarsa, önce bu davranışı ortaya çıkaran sebebi bulmalıdırlar. Ondan sonra, çocuğa zaman tanınmalıdır. Değişim için ilk önce zaman gereklidir. Genellikle okul çağına kadar çocuklar bu tutumlarını yavaş yavaş terk ederler. Ancak davranışlarının ayıplandığının devamlı hatırlatılması bu sürece yardımcı olmaz. Çoğu kez bu tutum ters teper.

Çocukların davranışlarının nedenleri bulunmaya çalışılmalıdır. Onları dinlemek önemlidir. Ancak suçluluk duyarak sınırsız davranmalarına meydan verilmemelidir.





Gösterilen davranışlar, sözleri desteklemelidir.

Çocuğun hareket ve eylem yerine düşüncelerini kullanmasını öğrenmesine yardımcı olunmalıdır. Zaman ayrılmalı, saptayıcı konuşulmalı, yorumdan kaçınılmalıdır. (Davranışın doğal sonuçları anlatılmalı ve gösterilmelidir.)

Çocukta duygusal fikirlerin gelişmesi için destekleyici olunmalıdır. Hayali oyunlar, yaratıcılığı arttırıcı oyunlar (yaratıcı drama) onun için yararlı olacaktır. Agresyon durumlarında duygularını ifade etmesine yardımcı olunmalıdır.

Kızgınlık ve öfke her insanda var olan normal duygular olarak kabul edilmelidir. Çocuk korku, kaygı, üzüntü, kıskançlık..vb. tüm duyguları insan özelliği olarak görmeli, bunları olumlu yollarla ifade etmeyi öğrenmelidir.

Çocuğunuz size çok ters şeyler söylese bile onu dinlemeyi elden bırakmamalısınız. İtiraz etmemeli, öğüt vermemelisiniz. Kendi duygu ve düşüncelerinizi onu suçlamadan net ve dürüstçe belirtin. (Sen beni üzüyorsun yerine ben üzüldüm, ben....hissediyorum gibi cümleler kullanın.)

Onları cezalandırmak yerine onların olumlu davranışlarına yönelmek gerekir. Ödül yerine motivasyon teknikleri kullanılıp, çocuklar teşvik edilebilir. (Bu gün arkadaşlarına vurmadın. Bu onlarla daha rahat oynamanı sağladı.)

Sınırsızlık, güvensizlik duygularını daha da güçlendirir. Çocuğa mutlaka sınırlı seçenek hakkı tanınmalıdır.

Sakin kalınmalı, ani patlamalardan kaçınılmalıdır.

Söylenmek istenilenler kesin ve net bir dil kullanarak ifade edilmelidir.

Çocukta düşünme becerilerinin gelişmesine yardımcı olunmalıdır. Çözüm için onun da öneriler sunması sağlanmalı, anlaşmalar yapılmalıdır.

Yaptığı olumsuz davranışların telafisi için mutlaka şans verilmelidir. Nasıl telafi etmek istediğini kendisi seçebilir.

Aşırı kuralcı veya aşırı müsamahakâr davranmayın. İki davranış biçimi de gerçek tepkilerin sergilenmesine izin vermez. Örn: Çocuğun yapmak istediği bir davranış karşısında "Kesinlikle yapamazsın." veya "Tabi, ne istersen yapabilirsin." tepkilerinin yerine, çocuğa bu davranışı hakkında düşünmeye sevk edecek sorularla yaklaşılmalıdır.

Çocuğun problem çözmesine yardımcı olmak için ebeveynin de problem çözücü davranması gerekir.

Yüksek enerjiye sahip olan bu çocukların enerjilerini sarf etmeleri için onlara olanak tanınmalıdır.

Çocuğun ihtiyaçları keşfedilmeye çalışılmalı ve bu ihtiyaçlarını giderebilmesi için uygun olanaklar sağlanmalıdır.

Çocuğun bakımında rol alan diğer kişilerle (bakıcı-aile büyükleri-okul.vb.) işbirliği yapılmalıdır.

Çocuğa yaklaşım için ortak bir dil belirlenmelidir.

Sevecen, devamlı takviye eden, besleyen ve süreklilik sağlayan bir ilişki biçimi geliştirilmelidir.

Oyunlar kullanılarak ilgisi çekilebilir. Etkileşime geçebilmesi için zorlayıcı olmadan teşvik edici davranılmalıdır.

Eğer bir çocuk diğerini döverse, ona vurursa yetişkinler dikkatini önce kurbanaya vermelidir. İlk anda saldırgan çocuk bir kenara alınmalı, onunla ilgilenilmemelidir. Çünkü saldırgan çocuk bu davranışı dikkat çekmek için yapmıştır. Bu çocuğa başka metodlar gösterilmelidir. Özellikle neleri iyi yaptığı, hangi özellik ve beceri ile diğer çocukların dikkatini çekebileceği düşünülmeli, bu durumlar gözlenmeli ve ödüllendirilmelidir.

Çocuğun agresifliğinin grup içinde çözülmesi daha yararlı olacaktır. Konu grup ortamında çok yönlü ele alınmalıdır. Ayrıca sorunu grup içinde çözmek aile içinde çözmeye göre daha kolaydır. Çocuk, evde belki de çok farklı davranıyordur. Evde azarlamak, bağırarak ve ceza vermek genellikle duruma yardımcı olmaz, sorunu ağırlaştırır. Sonuç olarak, grup içinde saldırgan davranışlar gösteren çocuklar dışlanmamalı, olay sosyal bir görev olarak benimsenmelidir.





## İKİ YAŞ SENDROMU

KAYNAK

<http://www.annemiz.biz/haber/haberdtl.php?hid=9427>  
<http://www.cocukpsikolojisi.net/?module=pages&SID=108>  
<http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/446250.asp>

İki yaş dönemi çocuk gelişiminin en önemli ve en zor devrelerindedir. Sık sık yaşanan öfke nöbetleri anne ve babalara zor anlar yaşatır. Ancak problemlere karşı hazırlıklı olarak 2 yaş sendromunun üstesinden gelinir.

Yaklaşık 18 ay civarı başlayıp bazen 36-42 aylara kadar devam edebilen, özellikle ebeveynler açısından anlaşılması ve dayanılması zor bir dönem olarak kabul edilir. Bu dönemde çocuk sürekli olumsuz davranabilir, söylenenleri özellikle yapmak istemeyebilir ve kendi isteklerini, ne olursa olsun, kabul ettirmek konusunda oldukça dirençli olabilir. Kendi bildiğini okur. Sinirlenir, ağlar ve öfke nöbetlerine kapılırlar. Bunun sebebi doğumdan itibaren kendini anneyle veya primer anlamda gereksinimlerini karşılayan kişiyle bir bütün olarak

gören çocuğun, yaklaşık 1 yaşından itibaren kendini ayrı bir birey olarak algılaması ve bunu keşfetmesiyle beraber de çevresine kabul ettirmek konusundaki çabasıdır.

Bu dönem her çocukta aynı derecede zorlukları kapsamaz. Bu zorlukların derecesi, çocuğun mizacı ve kendisine yönelik davranışların tarzıyla farklılık gösterebilir.

Burada önemli olan, her Őeyden önce bu dönemde çocuğun içinde bulunduğu durumu ebeveynlerinin anlamasıdır.

Bu negatif dönemde ocuk dengesiz, olumsuz ve inatçı olur. Anne ve babasıyla sürekli çatışma halinde olan ocuk, onların istediğinin tam tersini yapar. Kısa bir süre öncesine kadar neşeli, söz dinleyen ve kolay yönetilebilen ocuk, birdenbire ters ve huysuz olur. 2 yaş çocuğunda yargılama düzeyi oldukça yetersizken güçlü irade kombinasyonu onun anne babayla sıkça çatışmasına yol açar. Bu çatışmaların en st noktası öfke nbetleridir. Bu nöbetler çocuğun mutlaka kötü huylu, iyi yetiştirilmemiş ya da sorunlu olduğu anlamına gelmez. Bu yaşlarda doğal kabul etmemiz gereken kontrolszlğn ifadesidir, diyebiliriz. Çocukların fke davranışları; her Őeye itiraz etme, ağlayıp

kendini yere atma, başını duvara veya yere vurma, yemeği reddetme, yediği yemeği kusma, eline geçeni fırlatma gibi oldukça çeşitlidir.

Bireyselliğini keşfetmiş ocuk kapasitelerini de sorgulamaya başlar, bu da sınırların zorlanması demektir. Bu, bireysel gelişim adına çok güzel ve yararlı bir Őeydir; ancak özellikle de nerede durması gerektiğini bilmeyen ocuk için korkutucudur. Bu dönemde ebeveynler tarafından sınırların çok net ve kesin çizilmesi, çocuğun içinde bulunduğu ortama güven duymasını ve böylece daha etkin bir Şekilde kendine olan güvenini geliştirmesini sağlar. Ancak bir taraftan da çocuğun keşif ihtiyacının da bu dönemde karşılanması, kendi kendine başarabileceği Şeyler konusunda da (yemek yemek, bazı giysilerini giymek veya çıkarmak, ellerini yıkamak, bir yere tırmanmak vs.) ocuğa fırsat verilmesi gerekir.

Sınırları zorlamak adına ne yaparsa yapsın, "hayır"lar konusunda ailenin net ve kararlı olması ilerde çok daha güvenli bir birey olmasını sağlar. Burada ailenin çocukla sürekli iletişim kurması, neleri yapıp yapamayacağı konusunda nedenlerin de açıklanarak kuralların konması; ancak bunun yanında kendini ifade edebileceği eylemlerin de fırsat olarak olabildiğince sunulması çok önemlidir.





## OTİZM

KAYNAK

- Pediatrik Davranış Nörolojisi, Prof. Dr. Barış Korkmaz  
-<http://www.otizm.org>  
-<http://www.tohumotizm.org.tr>  
-<http://www.otizmoted.com>

Otizm, sözel (konuşma) ve sözel olmayan iletişim (jest, mimik, beden dili), sosyal etkileşim, yaratıcılık ve sembolizasyona dayalı oyunlarda yetersizlikler; takıntılı, tekrarlayan davranış örüntüleriyle tanımlanan bir nörogelişimsel bozukluktur.

Otizm, bir çocukluk çağı hastalığı olup hafif ve atipik formları da hesaba katıldığında erken çocukluk çağının oldukça sık rastlanan ciddi hastalıklarından biridir.

### **Otizm, başlıca 3 temel alanda sorunlarla karşımıza çıkar:**

Toplumsal ilişkide ve bu ilişkinin karşılıklılığında nitel bozukluk

Sözel ve sözel olmayan iletişimde ve oyun etkinliğinde nitel bozukluk

Kısıtlı ilgi ve etkinlik; tekrarlayıcı, stereotipik hareketler





Davranışlar arasındaki neden-sonuç ilişkisini kavramakta zorluk çeker. Özellikle kendilerinden ne istendiğini, ne beklediğini ve çevrede olup biteni anlamada güçlük çekerler. Bu nedenle sosyal ortamın gerektirdiği kuralların altında yatan mantığı kavramakta zorlanırlar ve sosyal becerileri kazanmaları, çevrelerini gözlemleyerek kendiliğinden gelişmez. Her bir sosyal davranışı tek tek öğrenmeleri gerekir. Örneğin "Merhaba!" demek için öğretmene elini uzatmayı öğrenen bir çocuk başka bir kişiye merhaba demek için elini uzatmaz. Birisiyle karşılaştığımızda merhabalaşmamız gerektiğini, bunun en basit sosyal iletişim davranışlarından biri olduğu bağlantısını kuramaz; çünkü bu davranışının altında yatan temayı kavrayamaz, sadece öğretmeniyle ilişkisi için gerekli bir davranış olduğunu düşünür.

### **DETAYLARA AŞIRI ODAKLANMA NEDENİYLE, BÜTÜNÜ ALGILAMAKTA ZORLUK ÇEKERLER:**

Çok ufak ayrıntıları, özellikle görsel ayrıntıları fark etmede çok başarılıdırlar. Örneğin bir oyuncak arabanın kenarındaki minicik bir yazıyı görebilirler. Bu detaya takılıp arabayla ilgilenip onunla oynamaya başlamazlar. Bazıları ise farklı duyuşsal detayları fark etme özelliğine sahiptirler. Bu nedenle yemek odasına girdiklerinde masadaki yemeğe yönelmeyip vantilatörün sesi hakkında yorum yapabilirler. Sorun, ilgi gösterdikleri detayın o andaki durum, olay, beklenti vb açısından önemli olup olmadığını değerlendirememeleridir. Buldukları ortamda, o anda yapılan etkinlik, iş vb. için önemli olan özelliklere ve yapılarına değil, kendileri için önemli olana saplanıp kalırlar; bu nedenle algılamaları gerekeni algılayamazlar.

### **İSTENİLEN NOKTAYA DİKKATLERİNİ VERMEZLER:**

Otistik bireyler istenilen noktaya dikkatlerini yöneltmekte zorlanırlar. Bunun yerine kendileri için önemli ya da eğlenceli gelen şeylere odaklanırlar. Bir konudan diğerine odaklanmaları da çabuk değişir. Odada sizin söylediğiniz kelime yerine uzaktan gelen bir sese odaklanabilirler. Dışarıda dalları rüzgarla hareket eden bir ağaca odaklanıp masanın üzerindeki nesneye yönelmekte zorluk çekebilirler. Buldukları ortamdaki pek çok uyarandan hangisini seçeceklerini, neye dikkat etmeleri gerektiğini ayırt etmekte zorluk çekerler. Bu nedenle ya hepsiyle aynı anda ilgilenir, bir ona bir buna giderek bakarlar, araştırırlar ya da sınırlı bir şekilde bir nesne ile ilgilenerek diğerlerine kendilerini kapatırlar. Sadece dıştan gelen uyarınları sıraya koyma, öncelik, önem

Dünya Sağlık Teşkilatı (WHO) tarafından yapılmış olan ve ICD-10 olarak bilinen hastalık sınıflamasında otizm, yaygın gelişimsel bozukluklar (Otizm spektrum bozuklukları) başlığı altında daha geniş bir şemsiyede toplanmıştır. Bu büyük şemsiye altında atipik otizm, Rett sendromu, Asperger sendromu, çocukluğun dezentegratif bozukluğu gibi otistik belirtilerin görüldüğü değişik tablolar vardır.

Otistik özellikleri olanları diğerlerinden ayıran, farklılaştıran, düşünme, anlama özellikleri: ANLAMIN ANLAŞILMASINDA YETERSİZDİRLER: Davranışlar, olaylar, beceriler, düşünceler arasındaki bağlantıları anlamakta güçlük çekerler. Kendi dünyaları birbiriyle ilişkisiz bir sürü deneyim ve istekten oluşur. Bunlar arasındaki ilişkiler, altta yatan temalar, nedenler veya prensipler onlar için belirsizdir.

sirasına koymada zorluk çekmezler, aynı zamanda kendilerini bombardımana tutan düşünceleri de yorumlamada, sıraya koymada zorluk çekerler.

### **SOMUT DÜŞÜNÜRLER:**

Soyut ve kavramsal düşünme süreçlerinde problemler vardır. Bazıları soyut kavramları çalışmalarla kazanabilirken, bazıları asla kazanamazlar. Örneğin kızdığı için kitabı yere atan birine, "Bunu neden yaptın?" yerine, "Kitabı atmandan hoşlanmadım, dışarıya çıkmak istemiyorsan istemiyorum demelisin, kitabı atmamalısın" gibi açık ve net bir şekilde ne yaptığı sorulmalı, isteğini nasıl ifade edeceği somutlaştırılmalıdır.

Otistik bireyler için kelimelerin tek bir anlamı vardır, ikinci bir anlamı veya mecazi anlamı yoktur. Bu nedenle soyut kelimeleri, sembolik anlatımları, atasözlerini, deyimleri, mecazi anlamı olan kelimeleri anlamakta zorluk çekerler. Örneğin, "Damlaya damlaya göl olur" atasözünün, para biriktirmekle ilgili bir anlamı olduğunu kavraması otistik bir birey için çok zordur.

Bilginin soyutlanmasında, muhakeme etmede, kavramsal problem çözmede, yorumlamada zorluk çekerler.

### **FİKİRLERİ BİRLEŞTİRMEDE ZORLUK ÇEKERLER:**

Otistikler için olayları, kavramları tek tek öğrenmek, anlamak kolaydır. Olaylar, fikirler arasındaki bağlantıyı kurmakta zorluk çekerler. Özellikle birbiriyle zıt görünen kavramlarla ilişkili bilgileri anlamada, birleştirmede sıkıntı yaşarlar. Örneğin çiçekleri seven birinin, arkadaşı için çiçek toplamasını anlamayabilirler: "Çiçekleri seviyorsa niye kopardı?" diye sorarak sevmeye ve koparmaya kavramlarının zıtlığı nedeniyle bir arada olamayacağını, bunu anlamadıklarını ortaya koyarlar. Çiçekleri koparmak kötü bir şey olduğu için koparan kişinin çiçekleri sevmediğini düşünürler.

### **DÜZENLEME VE BİR SIRA İZLEMEDE ZORLUK YAŞARLAR:**

Bir işi organize ederken istenilen sonuca ulaşmak için çeşitli elemanların bir araya getirilmesi gereklidir. Otistik bir birey çoğul bilgileri bir araya getirmede zorluk yaşadığı için, hangi malzemeler var, hangi aletler kullanılacak, eksik olanların

önceden temin edilmesi gibi pek çok bilgiyi bir araya getirme, gerekli hazırlığı yapma, yani organizasyon yapmada güçlük çeker.

Sırayla yapılması gereken işleri yaparken de zorluk yaşarlar. Örneğin giyinirken izlenmesi gereken sırayı atlayabilirler.

Organizasyon gerektiren ve sırayla yapılması gereken işler hem o anda olana, hem de sonuca odaklanmayı gerektirdiği için zorlanırlar.

### **GENELLEME YAPMADA ZORLUKLARI VARDIR:**

Öğrendikleri bir beceri ya da davranışı genelde bir durumda öğrenir ve bunu başka durumlara genellemezler. Öğrendiği bir beceriyi farklı materyallerle, farklı ortamlarla ve farklı kişilerle çalıştıkça genellemeyi öğrenir. Genelleme sürecine ulaştıktan sonra gereksinim duyduğunda bu beceriyi kullanabilir. Pek çok otistik çocuk annesiyle iletişiminde kullandığı bazı kelimeleri bir başkası ile iletişiminde kullanmaz. Okulda gayet iyi yaptığı eşleştirmeyi evde yapmaz. Bu nedenle bazı beceriler, ağır otistik özellikleri olan çocuklarda her ortamda, herkesle, her durumda ve her materyalle denenerek çok uzun bir sürede ve çok tekrarlar kazanılabilirler.



Otizm, sosyal ve iletişim becerilerinin oluşmasını etkileyen bir gelişim bozukluğudur. Genellikle yaşamın ilk 2 yılında ortaya çıkar. Otistik çocuklar genelde öğrenme zorluğu çekerler. Bu çocukların büyük bir kısmında farklı seviyelerde zekâ geriliği görülse de, zekâ seviyeleri normal olan otistik çocuklar da vardır.

Otizm, günümüzde rastlanan en yaygın nörolojik bozukluktur ve her 150 çocuktan birini etkilediği kabul edilmektedir. Ayrıca, otizmin erkeklerdeki yaygınlığı, kızlardan üç-dört kat fazladır.

### **Otizm spektrum bozukluğu kavramı ile ilişkili belli başlı olgular şöyle sıralanabilir:**

-Otizm spektrum bozukluğunun nörolojik nedenlerden kaynaklandığı sanılmaktadır. Otizm spektrum bozukluğu tanılı bireylerin önemli bir bölümünde (yaklaşık %35), beyindeki anormal elektrik hareketlerine bağlı olarak; nöbet, istemsiz hareketler, bilinç yitimi vb. nörolojik sorunlar da görülebilir.

-Otizm spektrum bozukluğu bir ruh hastalığı değildir; ancak, belirtileri bazı ruh hastalıklarını çağrıştırabilir.

-Yapılan bilimsel araştırmalar, otizm spektrum bozukluğunun çocuk yetiştirme özellikleriyle ya da ailenin sosyo-ekonomik özellikleriyle ilişkisi olmadığını göstermiştir.

- Otizm spektrum bozukluğunun kalıtsal olabileceği yönünde bulgular vardır; ancak, buna yol açan gen ya da genler henüz bulunmuş değildir.

-Sanıldığı aksine, otizm spektrum bozukluğu tanılı bireylerin çoğunda, farklı düzeylerde zekâ geriliği görülür. Ayrıca, zekâ testlerinde, belli alanlar, diğer alanlara kıyasla çok daha geri çıkabilir.

-Otizm spektrum bozukluğu tanılı bireylerin pek azında (yaklaşık %10), çok güçlü bellek, müzik yeteneği vb. üstün özelliklere rastlanır.

### **Otizmin Tipik Belirtileri**

Otistikler aşağıdaki tipik davranışların en az yarısını gösterirler. Bu semptomlar çok hafif ya da çok şiddetli olabilir. Her bir semptomun etkisi de diğerinden farklı olabilir. Ayrıca, bu davranışlar birçok farklı sebeple ve yaşlarına uygun olmayacak bir şekilde sergilenebilir.

- Diğer çocuklarla ilişki kurmakta zorluk,
- Her şeyin aynı olmasını istemek, rutin yaşama bağlılık, değişikliklere aşırı tepki vermek,



- Uygunsuz ve sebepsiz gülmek ve ağlamak,
- Tehlikeye karşı duyarsızlık,
- Göz temasının çok az ya da hiç olmaması,
- Sürekli aynı oyunları oynamak,
- Acıya karşı duyarsızlık,
- Ekolali (Cevap vermek yerine, kendisine söylenenleri aynen tekrar etmek),
- Yalnız kalmayı tercih etmek,
- Temastan, kucağa alınmaktan ya da sevimliden hoşlanmamak,
- Objeleri kendi etrafında çevirmek,
- Seslere karşı aşırı duyarlılık ya da aşırı duyarsızlık,
- Objelere gereksiz yere bağlanmak,
- İhtiyaçlarını belirtmekte zorlanmak, konuşma yerine hareketlerle ihtiyaçlarını belirtmeye çalışmak,
- Aşırı hareketlilik ya da aşırı hareketsizlik,
- Bir sebep olmadan strese girmek, üzüntü duymak,
- Normal öğrenme metodlarına karşı duyarsızlık,
- Motor hareket gelişiminde düzensizlik (Topa vuramaz ama küpleri üst üste dizer.).

Otizm teşhisi bu konunun uzmanları tarafından, detaylı inceleme yapıldıktan sonra koyulabilir.

Okula başlama, çocuğun ve ailenin yaşamında önemli bir dönemdir. Okul olgunluğu, çocuğun fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimi açısından belirli bir düzeye gelmesi ve okulda kendisinden beklenenleri başarılı bir şekilde yerine getirmeye hazır olmasıdır.

Bu, bireyden bireye değişebilen bir kavramdır; örneğin bazı çocuklar 6 yaşında, diğerleri 8 yaşında bu olgunluğa ulaşabilir.



## OKUL OLGUNLUĞU



Okul olgunluğuna erişmiş çocuk, 1. sınıfta kendisinden beklenenleri başarılı bir şekilde yerine getirebildiği için okula karşı olumlu duygular geliştirecek ve olumlu bir tutum sergileyecektir. Bu olgunluğa erişmemiş çocuk ise beklentileri çoğunlukla yerine getiremediği için olumsuz duygular ve tutum geliştirecektir.

Çocuk okula başlamadan önce renk, sayı ve kavramlar hakkında bilgi sahibi olmalı, öz bakım becerilerini ve tuvalet eğitimini kazanmış olmalıdır. Giysilerini giyip çıkartabilmeli, burnunu silebilmeli, dişlerini fırçalayabilmelidir. Bu dönemde çocuğun temel fiziksel beceriler edinmesi de çok önemlidir; örneğin tek ayağı üzerinde durma, sekerek sıçrama,



<http://www.terakki.org.tr/rehberlik>  
<http://www.nisanpsiko.com>  
<http://www.memorial.com.tr>



top atma ve tutma, salıncakta sallanma, müzikli dairesel oyunlar oynama gibi. Anaokulları, çocukları ilköğretime hazırlayan kurumlardır. Buralarda okuma- yazma öğretilmez, fakat okuma-yazma olgunluğu kazandırılır. Çocuk, sağlıklı büyümesi, dengeli ve uyumlu bir kişilik geliştirmesi, zihinsel yönden gelişmesi, duygusal ve sosyal açıdan

olgunlaşması, anadilini anlama ve kullanma yeteneğini kazanması ve geliştirmesi konularında desteklenir. Kurallara uymayı, yaşlılarıyla ilişkiye girerek birlikte yaşamayı, yemek yemeyi, oynamayı ve paylaşmayı öğrenir.

Düzenli bir anaokulu deneyimi olmayan çocuğun anne ve babasının, onun sosyalleşmesine katkıda bulunması önemlidir. Dengeli, duygusal ve toplumsal etkileşimin güçlü olduğu aile ortamında yetişen çocuk, anne ve babasının desteğiyle pek çok yeteneği kazanabilir ve aile ortamında yeterli olgunluğa ulaşabilir.

Okuma-yazma karmaşık süreçlerdir. Bu süreçlerin öğrenilmesi belli bir olgunluk düzeyini gerektirir. Okuma-yazma becerilerinin gelişmesi için, çocukların dilsel becerileri, görsel ve işitsel algı, motor becerileri, sayı bilgisi, verilen yönergeleri izleyebilme ve anlayabilme gibi becerilerinin gelişmesi gerekmektedir.

### **Çocuğun okuma-yazma alışkanlıklarını kazanabilmesi, anlayarak okumayı başarabilmesi için:**

Psiko-motor açıdan belli bir olgunluk düzeyinde olması (el-göz koordinasyonuna, kas koordinasyonuna sahip olması),

Görme-işitme fonksiyonlarının iyi gelişmesi,

Dili anlayabilmesi ve iyi kullanabilmesi, belli bir kelime dağarcığına sahip olması,

Çevre ile iletişim kurma arzusu içinde olması,  
Duygusal ve sosyal açıdan belli bir olgunluğa ulaşmış olması,

Belli bir zekâ düzeyine sahip olması gerekmektedir.

**Okulumuzda ücretsiz okul olgunluğu değerlendirmesi yapılmaktadır. Rehberlik birimimize ulaşarak randevu alabilirsiniz.**



Çocuğunuzla AR-EL OYUN GRUPLARI'na katılmanın farkını yaşamak istemez misiniz?



## AR-EL ANAOKULLARI

Anne ve babaların çocuklarıyla beraber katılabilecekleri **AR-EL Oyun Grupları** çocuklara eğlenceli, güvenli ve eğitici bir ortam sunar. Anaokullarımızda çocuklar aylık gelişimlerine uygun olarak 2 ayrı seviyede gruplandırılır. Çocuklar, oyun gruplarında bir yandan sosyalleşmeyi ve

paylaşmayı öğrenirken; bir yandan da fiziksel, duygusal ve zihinsel gelişimlerini destekleyici aktivitelerin yer aldığı sağlıklı ve güvenli bir oyun ortamında bulunurlar. Çocuklar cesaretle, deneyerek keşfederken ve öğrenirken **AR-EL** ailesi olarak sizi de aramızda görmekten mutluluk duyacağız.

**22-36 ay arası çocuklar için OYUN GRUPLARIMIZ açılmıştır.**

[www.ar-el.k12.tr](http://www.ar-el.k12.tr)

**AR-EL ANAOKULU**

Güneşli Yolu, Atatürk Caddesi, Radar Karşısı  
34530, Yenibosna-Bahçelievler / İstanbul

**Tel:** (0212) 550 49 30 (pbx) **Faks:** (0212) 550 77 82

**AR-EL 2005 ANAOKULU FLORYA**

Şenlikköy Mah. Özgen Sk, No: 6, Florya - Bakırköy / İstanbul

**Tel:** (0212) 541 60 03 **Faks:** 0212 541 60 03

**e-posta:** ar-el@ar-el.k12.tr



Bir çocuğun  
gelişimi  
dünyanın  
en büyük  
mucizesidir.

Yeter ki ona  
sınırsız hayal gücü,  
tutkuyla öğrenme isteği,  
özgüven ve sevgi  
verelim.

AR-EL ÜNİVERSİTESİ

AR-EL LİSELERİ

AR-EL İLKÖĞRETİM OKULU

AR-EL ANAOKULLARI



**AR-EL EĞİTİM KURUMLARI** olarak biz, **20 yıllık** geçmişimizle yaşamında ve mesleğinde başarılı bireyler yetiştirmenin haklı gururunu taşıyoruz.

[www.ar-el.k12.tr](http://www.ar-el.k12.tr)



Güneşli Yolu, Atatürk Caddesi, Radar Karşısı, 34530, Yenibosna - Bahçelievler / İstanbul  
Tel: (0212) 550 49 30 (pbx) - 630 35 05 (4 hat) Faks: (0212) 550 77 82 e-posta: ar-el@ar-el.k12.tr  
AR-EL 2005 Anaokulu: Şenlikköy Mah. Özgen Sk. No: 6 Florya - Bakırköy / İstanbul Tel: (0212) 541 60 03

